

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/184855,Promocja-albumu-Pawla-Kochanskiego-17-Pulk-Ulanow-Wielkopolskich-Gniezno-24-maja.html>
19.04.2024, 23:46

Promocja albumu Pawła Kochańskiego „17. Pułk Ułanów Wielkopolskich” - Gniezno, 24 maja 2023

W środę 24 maja 2023 r. w Starym Ratuszu w Gnieźnie odbyła się zorganizowana przez Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Poznaniu, Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie oraz Oddział Terenowy im. 17. Pułku Ułanów Wlkp. Stowarzyszenia Polski Klub Kawaleryjski promocja publikacji albumowej Pawła Kochońskiego pt. „17. Pułk Ułanów Wielkopolskich”.

Rozmowę z Pawłem Kochańskim poprowadził prof. UAM dr hab. Konrad Białecki naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Poznaniu.

Podczas spotkania zabrał głos Prezydent Miasta Gniezna Tomasz Budasz oraz Wielkopolski Kurator Oświaty Robert Gaweł.

W wydarzeniu wzięli udział również Dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie Dariusz Pilak, Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie Marta Pacak, Kierownik Archiwum Państwowego w Poznaniu Oddział w Gnieźnie dr Marek Szczepaniak oraz proboszcz parafii przy Bazylice Prymasowskiej pw. Wniebowzięcia NMP w Gnieźnie ks. kanonik Jan Kasprowicz.

Nowo wydana publikacja albumowa jest czymś zupełnie odmiennym od wszystkich wcześniejszych książek poświęconych dziejom 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich im. Króla Bolesława Chrobrego. Przedstawiono bowiem dzieje tego pułku w nowatorski i wyjątkowo interesujący sposób: za pomocą ok. 1500 archiwalnych fotografii i dokumentów, w większości nigdy dotąd nie publikowanych pozyskanych w blisko stu czterdziestu muzeach, bibliotekach oraz archiwach państwowych oraz ze zbiorów prywatnych. Autorem projektu graficznego książki jest prof. UAP dr hab. Konstancja Pleskaczyńska.

„Poznałem okoliczności powstania albumu Pawła Kochańskiego, wielkiego miłośnika polskiej jazdy XX w. Ale to co otrzymałem wstrząsnęło mną w sensie jak najbardziej pozytywnym. Zgromadziłem sporą liczbę albumów, niektóre recenzowałem, przyczyniłem się do powstania kilku albumów z różnej problematyki. Dokonanie Autora jest wprost czymś wyjątkowym, dziełem będącym efektem Jego talentu, ogromnej wiedzy, benedyktyńskiej wręcz pracy, a przede wszystkim serca włożonego w powstanie albumu. Od lat słyszałem o Nim jako cenionym i szanowanym rekonstruktorze. Byłem ciekaw efektu Jego wieloletniej kwerendy nie tylko w archiwach, muzeach, salach tradycji, ale także nieprawdopodobnej liczbie prywatnych zbiorów. Efekt poszukiwań śladów po leszczyńskim pułku ułanów budzi mój głęboki szacunek. Trudno mi znaleźć dzieło równie udane!”
z recenzji prof. Bogusława Polaka

17. Pułk Ułanów Wielkopolskich utworzono 6 stycznia 1919 r. w Gnieźnie w czasie Powstania Wielkopolskiego. Była to jedna z dwóch jednostek powstańczej kawalerii. Początkowo nosił on nazwę 2. Pułku Ułanów Wielkiego Księstwa Poznańskiego, a pod koniec lutego 1919 r. zmieniono ją na 3. Pułk Ułanów Wielkopolskich. Pułk uczestniczył w walkach Powstania Wielkopolskiego, następnie w przejęciu przyznanego w wyniku ustaleń traktatu pokojowego Pomorza, a w lutym 1920 r. został wysłany do Wilna na wojnę przeciw bolszewickiej Rosji. W związku z unifikacją Armii Wielkopolskiej z Wojskiem Polskim nastąpiła kolejna zmiana numeracji pułku na 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich. Pod koniec kwietnia pułk skierowano na front południowy na Ukrainę. Swoją krwawą chrzest bojowy pułk przeszedł w Malinie 27-28 kwietnia, a 7 maja jako pierwsza jednostka Wojska

Polskiego wkroczył do opuszczonego przez bolszewików Kijowa. W związku z tym faktem dzień ten w późniejszym czasie stał się oficjalnym terminem święta pułkowego 17. Pułku Ułanów. W czasie półrocznej wojny z bolszewikami przez pułk przewinęło się ok. 2000 żołnierzy z czego blisko 1500 poległo, zaginęło lub dostało się do niewoli, a 350 było rannych.

Po wojnie pułk został przeniesiony do Leszna, gdzie stacjonował do 1939 r. W okresie międzywojennym 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich uplasował się w czołówce pułków kawalerii, dwukrotnie zdobywając pierwsze miejsce w Konnych Zawodach o Mistrzostwo Wojska Polskiego i raz wicemistrzostwo. Szwadron szkolny pułku zdobył na własność Srebrną Lancę Prezydenta Rzeczypospolitej. Oficerowie pułku zajmowali najwyższe lokaty w zawodach jeździeckich w kraju i zagranicą, a jego dowódca pułkownik Aleksander Pragłowski dwukrotnie zdobył puchar Prezydenta Rzeczypospolitej. W maju 1939 r. pułk otrzymał nowy sztandar oraz imię patrona: Króla Bolesława Chrobrego. Swoją wysoką wartość bojową 17. Pułk Ułanów potwierdził we wrześniu 1939 r., stawiając bohaterski opór niemieckiemu agresorowi. W krwawych bojach pod Rydzyną, Rawiczem i Wschową, pod Walewicami, w Puszczy Kampinoskiej i w Warszawie pułk stracił połowę z 1200 żołnierzy. Szwadrony zapasowe pułku tworzone w Ośrodku Zapasowym Wielkopolskiej Brygady Kawalerii w Kraśniku walczyły zarówno z niemieckimi najeźdźcami, jak i z sowieckimi agresorami, którzy napadli na Polskę 17 września. Za heroiczną walkę 17. Pułk Ułanów został uhonorowany Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari na sztandar.

W czasie okupacji dowództwo Armii Krajowej podjęło decyzję o odtworzeniu 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich w ramach konspiracji, jako jednostki zmotoryzowanej. Ułani brali udział w walkach z niemieckim okupantem w bojach partyzanckich oraz w Powstaniu Warszawskim.

Po wojnie w okresie stalinowskim w wyniku narzucanego Polsce systemu komunistycznego polskie tradycje wojskowe, w tym kawaleryjskie, zostały zakazane, a oficerowie zostali poddani inwigilacji Urzędu Bezpieczeństwa. Pomimo komunistycznych represji byli żołnierze 17. Pułku Ułanów podtrzymywali więzi koleżeńskie i trwali przy tradycjach pułkowych, przekazując je nieformalnie na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku nowemu pokoleniu polskich żołnierzy.

Ku Chwale Kawalerii i 17. Pułku Ułanów !!!

Paweł Kochański